Lietas Nr. C33336411
Lietas arhīva Nr. CA-2810-13/9

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2013.gada 25.novembrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija
šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis U.Danga,
tiesneši Ž.Žimante un M.Bebriša,
ar tiesas sēdes sekretāri A.Štrombahu,
izskatot atklātā tiesas sēdē civillietu AS „Rietumu banka" prasībā pret /pers. B/, ar trešo personu lietā MSIA „Līčkalni Plus", par parāda piedziņu un /pers. B/ pretprasībā par galvojuma saistības atzīšanu par spēku zaudējušu un hipotēkas dzēšanu sakarā ar /pers. B/ iesniegto apelācijas sūdzību par Rīgas rajona tiesas 2012.gada 10.decembra spriedumu, Civillietu tiesu kolēģija

konstatēja:

Aprakstošā daļa

Prasītājs AS „Rietumu Banka" 2011.gada 14.aprīlī cēlis Rīgas rajona tiesā prasību pret /pers. B/, ar trešo personu lietā maksātnespējīgo SIA „Līčkalni Plus", par parāda piedziņu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka starp AS „Rietumu Banka" un SIA „Līčkalni Plus" 2009.gada 2.februārī noslēgts kredīta līgums Nr.115/2008, saskaņā ar kuru kredīta ņēmējam izsniegts kredīts EUR 142 287,18 apmērā. Saskaņā ar Kredīta līguma 3.1.punktu kredīta atmaksas beigu termiņš tika noteikts 2011.gada 1.februāris (ieskaitot). Norāda, ka prasītājs 2009.gada 7.decembrī (paziņojums Nr.42-13-9/9267) atkāpās no kredīta līguma, kā to paredz kredīta līguma 20.5.1.punkts, un saskaņā ar kredīta līguma 20.3.punktu jauns no kredīta līguma izrietošo saistību izpildes datums tika noteikts 2009.gada 28.decembris.

Norādīts, ka kredīta līguma saistību izpildes nodrošināšanai tika noslēgti sekojoši līgumi: 2009.gada 2.februārī starp AS „Rietumu Banka" un SIA „Līčkalni Plus", kā ķīlas devēju, noslēgts hipotēkas līgums Nr.115-1/2008, saskaņā ar kura noteikumiem par labu prasītājam tika ieķīlāts nekustamais īpašums – 1/2 domājamā daļa no zemes gabala (kadastra apzīmējums /numurs A/) un uz tā esošā dzīvojamā māja (kadastra apzīmējums /numurs B/) /adrese/; 2009.gada 2.februārī starp AS „Rietumu Banka" un /pers. B/, kā ķīlas devēju, noslēgts hipotēkas līgums Nr.115-2/2008, saskaņā ar kura noteikumiem par labu prasītājam tika ieķīlāts nekustamais īpašums - 1/2 domājamā daļa no zemes gabala (kadastra apzīmējums /numurs A/) /adrese/; 2009.gada 2.februārī starp AS „Rietumu Banka" un /pers. B/, kā galvinieci, noslēgts galvojuma līgums Nr.115/2008, saskaņā ar kura noteikumiem /pers. B/ neatsaucami uzņēmās atbildēt prasītājam kā pats galvenais parādnieks par kredīta pamatsummu, kas izriet no kredīta līguma, kā arī par kredīta pamatsummas, kas izriet no kredīta līguma, palielinājumu pilnā palielinājuma apmērā, kas radies/var rasties saskaņā ar kredīta līguma noteikumu grozījumiem, par kredīta līgumā paredzētajiem kredīta izmantošanas procentiem, proporcionāli summai, kas galvota ar līgumu, līgumsodu un citiem bankas blakus prasījumiem, kas izriet no kredīta līguma.

Prasītājs norāda, ka ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2010.gada 12.janvāra spriedumu SIA „Līčkalni Plus" pasludināta par maksātnespējīgu no 2009.gada 22.oktobra. Prasītājs 2010.gada 25.janvārī pieteica MSIA „Līčkalni Plus" administratorei nodrošinātā kreditora prasījumu Ls 10 6176,70 apmērā, kurš tika atzīts un iekļauts nodrošināto kreditoru prasījumu grupā. Norāda, ka maksātnespējas procesa ietvaros tika rīkota MSIA „Līčkalni Plus" piederošā nekustamā īpašuma - 1/2 domājamās daļas no zemes gabala un dzīvojamās mājas /adrese/, kadastra Nr./numurs A/, izsole. Minētā nekustamā īpašuma pārdošanas rezultātā saņemtā naudas summa Ls 49 604,05 (EUR 69 376,29, konvertācija pēc kursa 0,715) apmērā tika novirzīta MSIA „Līčkalni Plus" maksājuma saistību pret banku daļējai dzēšanai. Cita manta, no kuras varētu tikt saņemta prasītāja kreditora prasījuma apmierināšana, MSIA „Līčkalni Plus" nepieder un 2011.gada 27.aprīlī tiks rīkota MSIA „Līčkalni Plus" noslēguma kreditoru sapulce.

Ņemot vērā minēto uz 2011.gada 13.aprīli no kredīta līguma izrietošais parāds ir Ls 57 433,52 apmērā, kas sastāv no neatmaksātās aizdevuma pamatsummas Ls 51 242,06, procentiem par kredīta izmantošanu Ls 1185,26, līgumsoda par procentu maksājumu kavējumu un pamatsummas maksājumu kavējumu Ls 2868,07, komisijas maksas par kredīta pieteikuma izskatīšanu Ls 100,00 un komisijas maksas par kredīta noformēšanu Ls 2038,13.

Pamatojoties uz Civillikuma 1587., 1698., 1702., 1703.panta otro daļu, prasītājs lūdz piedzīt no atbildētājas parādu Ls 57 433,52 apmērā, kas sastāv no neatmaksātās izdevuma pamatsummas Ls 51 242,06, procentiem par kredīta izmantošanu Ls 1185,26 par laika periodu no 2009.gada 2.oktobra līdz 2010.gada 12.janvārim, līgumsoda par procentu maksājumu kavējumu un pamatsummas maksājumu kavējumu Ls 2868,07 par laika periodu no 2009.gada 2.novembra līdz 2010.gada 12.janvārim un komisijas maksas Ls 2138,13.

2012.gada 12.septembrī (ar 2012.gada 20.septembra pretprasības papildinājumiem) atbildētāja /pers. B/ iesniegusi lietā pretprasību pret AS „Rietumu Banka" par galvojuma saistības atzīšanu par spēku zaudējušu un hipotēkas dzēšanu.

Pretprasības pieteikumā norādīts, ka ar 2009.gada 2.februāra galvojuma līgumu Nr.115/2008 nodibinātā atbildētājas galvojuma saistība ir zaudējusi spēku, jo prasītāja ar savām darbībām ir atteikusies no prasījuma tiesībām pret SIA „Līčkalni Plus" un atbildētāju. Norāda, ka, pēc

MSIA „Līčkalni Plus" piederošā nekustamā īpašuma pārdošanas, prasītājai tika piešķirtas balsstiesības tās prasījuma nenodrošinātajā daļā, un, ņemot vērā prasītājas galvenā prasījuma apmēru, prasītājai kreditoru sapulcēs bija lielākais balsu skaits no visiem SIA „Līčkalni Plus" kreditoriem, tas ir, 551 balss. Norāda, ka no MSIA „Līčkalni Plus" kreditoru sapulču protokoliem ir redzams, ka prasītāja nav piedalījusies ne pirmajā, ne arī kārtējā sabiedrības kreditoru sapulcē, savukārt MSIA „Līčkalni Plus" noslēguma kreditoru sapulcē, kas notika 2011.gada 27.aprīlī, prasītāja ir balsojusi par sabiedrības bankrota procedūras pabeigšanu. Sabiedrības noslēguma sapulcē ir piedalījusies tikai prasītāja (551 balss) un Valsts ieņēmumu dienesta Rīgas nodokļu administrācijas pārstāve (143 balsis), tādējādi tieši prasītājas lēmums ir bijis izšķirošs attiecībā uz MSIA „Līčkalni Plus" bankrota procedūras pabeigšanu un maksātnespējas procesa izbeigšanu. Atbildētāja uzskata, ka prasītāja, balsojot par MSIA „Līčkalni Plus" bankrota procedūras pabeigšanu, ir atteikusies no savām prasījuma tiesībām pret MSIA „Līčkalni Plus" un atbildētāju.

Norādīts, ka ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2011.gada 26.maija spriedumu tika pabeigta MSIA „Līčkalni Plus" bankrota procedūra un izbeigta sabiedrības maksātnespējas procesa lieta, 2011.gada 1.jūnijā izslēdzot sabiedrību no komercreģistra. Norāda, ka saskaņā ar Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2011.gada 27.aprīļa spriedumu lietā Nr.SKC-86/2011 komercsabiedrības izslēgšana no komercreģistra, izbeidzot maksātnespējas procesu sakarā ar bankrota procedūras pabeigšanu, ir notikums, kas izbeidz tiesību subjektu un līdz ar to, neesot tiesību un saistību pārņēmējam, izbeidz arī tā saistības. Ņemot vērā minēto, ir secināms, ka ar 2011.gada 1.jūniju visas MSIA „Līčkalni Plus" kā galvenā parādnieka no 2009.gada 2.februāra kredīta līguma izrietošās saistības pret prasītāju ir beigušas pastāvēt, līdz ar to arī ar galvojuma līgumu nodibinātā galvojuma saistība ir atzīstama par spēku zaudējušu ar 2011.gada 1.jūniju, tas ir, brīdi, kad MSIA „Līčkalni Plus" tika izslēgta no komercreģistra. Tādējādi, beidzot pastāvēt MSIA „Līčkalni Plus" kā galvenā parādnieka parādam pret prasītāju, saskaņā ar galvojuma līguma 16.1.punkta noteikumiem ir beigušas pastāvēt arī atbildētājas kā galvinieka saistības pret prasītāju.

Norāda, ka 2009.gada 2.februārī starp prasītāju kā ķīlas ņēmēju un atbildētāju kā ķīlas devēju lika noslēgts hipotēkas līgums Nr.115-2/2008, saskaņā ar kuru par labu prasītājai tika ieķīlāta atbildētājai piederošā 1/2 domājamā daļa no nekustamā īpašuma /adrese A/. Atbilstoši hipotēkas līguma noteikumiem minētais nekustamais īpašums tika ieķīlāts par labu prasītājai, lai nodrošinātu SIA „Līčkalni Plus" saistības pret prasītāju, kas izriet no 2009.gada 2.februāra kredīta līguma Nr.115/2008. Tā kā ar hipotēkas līgumu nodibinātā ķīlas tiesība uz atbildētājai piederošo 1/2 domājamo daļu no nekustamā īpašuma saskaņā ar līguma noteikumiem nodrošina kredīta līgumā paredzēto saistību izpildi, savukārt kredīta līgumā paredzētās saistības ir beigušas pastāvēt, tad ir zudis arī saistību nodrošināšanai nodibinātās ķīlas tiesības tiesiskais pamats. Norāda arī, ka, ievērojot apstākli, ka, izbeidzoties ar kredīta līgumu nodibinātajām saistībām, prasītāja ir zaudējusi savas prasījuma tiesības pret MSIA „Līčkalni Plus", un ar hipotēkas līgumu nodibinātā ķīlas tiesība ir beigusi pastāvēt, ir dzēšama hipotēka, kas uz 2009.gada 2.februāra hipotēkas līguma pamata ir nostiprināta uz atbildētājai piederošo 1/2 domājamo daļu no nekustamā īpašuma /adrese A/, Ls 50 5175,52 apmērā.

Pamatojoties uz Civillikuma 1280., 1283., 1284., 1694.pantu, atbildētāja lūdz atzīt galvojuma saistību, kas nodibināta ar 2009.gada 2.februārī starp AS „Rietumu Banka", SIA „Līčkalni Plus" un /pers. B/ noslēgto galvojuma līgumu Nr.115/2008, par spēku zaudējušu ar 2011.gada 1.jūniju; dzēst hipotēku, kas uz 2009.gada 2.februāra hipotēkas līguma pamata ir nostiprināta uz /pers. B/ piederošo 1/2 domājamo daļu no nekustamā īpašuma /adrese A/, kadastra numurs /numurs A/, kā arī dzēst uz 2009.gada 2.februāra hipotēkas līguma pamata Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs C/nekustamajam īpašumam /adrese/, kadastra numurs /numurs A/, ierakstīto aizliegumu bez AS „Rietumu Banka" rakstiskas piekrišanas nekustamo īpašumu atsavināt, dāvināt, sadalīt un apgrūtināt ar lietu tiesībām.

Ar Rīgas rajona tiesas 2012.gada 10.decembra spriedumu prasītāja prasība apmierināta, bet atbildētājas pretprasība noraidīta.

Pirmās instances tiesa konstatējusi, ka lietā nav strīds par to, ka starp AS „Rietumu Banka" un SIA „Līčkalni Plus" 2009.gada 2.februārī noslēgts kredīta līgums Nr.115/2008, saskaņā ar kuru kredīta ņēmējam tika izsniegts kredīts EUR 142 287,18 apmērā. Saskaņā ar Kredīta līguma 3.1.punktu, kredīta atmaksas beigu termiņš tika noteikts 2011.gada 1.februāris (ieskaitot); līguma 6.punktā pielīgts pienākums maksāt līgumsodu par saistību izpildes kavējumu, bet 5.punktā komisijas maksu.

Pirmās instances tiesa konstatējusi arī, ka prasītājs 2009.gada 7.decembrī ar paziņojumu Nr.42-13-9/9267 atkāpās no kredīta līguma, kā to paredz kredīta līguma 20.5.1.punkts un saskaņā ar kredīta līguma 20.3.punktu jauns no kredīta līguma izrietošo saistību izpildes datums tika noteikts 2009.gada 28.decembris.

Tāpat pirmās instances tiesa konstatējusi, ka ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2010.gada 12.janvāra spriedumu SIA „Līčkalni Plus" pasludināts par maksātnespējīgu no 2009.gada 22.oktobra, un maksātnespējas procesa ietveros rīkota MSIA „Līčkalni Plus" piederošā nekustamā īpašuma - 1/2 domājamās daļas no zemes gabala un dzīvojamās mājas /adrese/, kadastra Nr./numurs A/, izsole, kura pārdošanas rezultātā saņemtā naudas summa un 2012.gada 16.jūlijā saņemtie naudas līdzekļi novirzīti MSIA „Līčkalni Plus" maksājuma saistību pret banku daļējai segšanai, līdz ar to parāds prasītājam sastāv no pamatparāda Ls 51 242,07, līgumsoda Ls 889,69 un komisijas maksas Ls 2138,13.

Pirmās instances tiesa konstatējusi, ka prasītājs lūdz minēto parādu piedzīt no atbildētājas kā galvinieces.

Pirmās instances tiesa, novērtējot tiesisko regulējumu (Civillikuma 1402., 1587., 1692., 1702., 1703., 1716., 1812., 1832., 1835., 1838., 1943.pantus) un atbildētājas uzņemtās saistības saturu, kā arī to, ka prasītāja nav apstrīdējusi celtās prasības aprēķina pamatotību, kā arī nav pierādījusi saistību izpildi pret prasītāju norādītajā apmērā, atzinusi, ka celtā prasība ir pamatota un apmierināma, piedzenot no atbildētājas par labu prasītājam pamatparādu Ls 51 242,07, līgumsodu Ls 889,69, komisijas maksu Ls 2138,13.

Attiecībā uz atbildētājas iesniegto pretprasību pirmās instances tiesa konstatējusi, ka atbildētāja neapstrīd ne uzņemtās saistības, ne to apmēru, bet, ceļot pretprasību, apstrīd pienākumu turpināt atbildēt par MSIA „Līčkalni Plus" parādu, sakarā ar ko lūgusi tiesu atzīt galvojuma saistību par spēku zaudējušu ar 2011.gada 1.jūniju; dzēst hipotēku, kas nostiprināta uz atbildētājai piederošo 1/2 domājamo daļu no nekustamā īpašuma /adrese A/, kadastra numurs /numurs D/, un dzēst nekustamajam īpašumam /adrese/, kadastra numurs /numurs D/, ierakstīto aizliegumu bez AS „Rietumu Banka" rakstiskas piekrišanas nekustamo īpašumu atsavināt, dāvināt, sadalīt un apgrūtināt ar lietu tiesībām.

Pirmās instances tiesa konstatējusi, ka atbildētājas ieskatā fakts, ka prasītājs MSIA „Līčkalni Plus" noslēguma kreditoru sapulcē 2010.gada 27.aprīlī ir balsojis par sabiedrības bankrota procedūras pabeigšanu, un ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2011.gada 26.maija spriedumu pabeigta MSIA „Līčkalni Plus" bankrota procedūra, izbeidzot sabiedrības maksātnespējas procesa lietu un 2011.gada 1.jūnijā izslēdzot sabiedrību no komercreģistra, ir notikums, kas izbeidz tiesību subjektu un līdz ar to, neesot tiesību un saistību pārņēmējam, ar 2011.gada 1.jūniju visas MSIA „Līčkalni Plus" kā galvenā parādnieka no 2009.gada 2.februāra kredīta līguma izrietošās saistības pret prasītāju ir beigušas pastāvēt. Ņemot vērā to, ka galvojuma saistība pastāv tikai kopā ar galveno saistību, atbildētājas ieskatā galvojuma saistība ir atzīstama par spēku zaudējušu ar 2011.gada 1.jūniju, tas ir, brīdi, kad MSIA „Līčkalni Plus" tika izslēgta no komercreģistra.

Pirmās instances tiesa atzinusi, ka atbildētāja kļūdaini uzskata, ka prasītājs, balsojot par bankrota procedūras pabeigšanu, būtu atteicies no saistībām un prasījuma tiesībām pret SIA „Līčkalni Plus" un atbildētāju. Tāpat arī fakts, ka ar tiesas nolēmumu ir apstiprināta bankrota procedūras pabeigšana un sabiedrība izslēgta no komercreģistra, pats par sevi neliecina par to, ka galvenais parāds ir spēkā neesošs un nepastāv prasījums, par ko atbild ķīla.

Tāpat pirmās instances tiesa atzinusi, ka, lai iestātos Civillikuma 1280., 1694. vai 1712.pantā noteiktais un atbildētājai vēlamās sekas – atsvabinājums no galvojuma un ķīlas saistības, nepieciešams, lai parāds būtu atzīts par spēkā neesošu vai citā kārtā nepastāvētu prasījums, par ko ķīla

atbild, kas konkrētajā gadījumā nav ticis pierādīts, jo galvenā parādnieka saistības nav tikušas apstrīdētas, prasītājs administratoram pieteicis savu prasījumu, tas ticis atzīts un pieņemts, secīgi, iespēju robežās apmierināts. Fakts, ka galvenajam parādniekam pietrūcis līdzekļu, lai segtu parādu pilnā apmērā, nepadara parādu par spēkā neesošu vai izbeigtu prasījumu, par ko ķīla atbild. Tāpat arī minētie apstākļi nevar būt par pamatu atzinumam, ka iestājies tāds notikums, kas atsvabina galvinieku.

Pirmās instances tiesa arī atzinusi, ka lietas izskatīšanas laikā netika pierādīts neviens no pamatiem secinājuma izdarīšanai, ka dzēsts galvenais parāds, iestājies notikums, kas atsvabinājis galveno parādnieku, ka prasītājs būtu atteicies no prasības pret atbildētāju, ka izbeigusies ķīlas un galvojuma saistība, līdz ar to atbildētāja kļūdaini uzskata, ka konkrētajās tiesiskajās attiecībās norisinājušies tādi procesi, kas atsvabina atbildētāju no pienākuma atbildēt par uzņemto ķīlas un galvojuma saistību.

Pirmās instances tiesa konstatējusi, ka atbildētāja pretprasībā atsaucas uz Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2011.gada 27.aprīļa spriedumu lietā Nr.SKC-86/2011, ar kuru judikatūrā nostiprināts, ka maksātnespējas procesa izbeigšana sakarā ar bankrota procedūras pabeigšanu, ir notikums, kas izbeidz subjektu un līdz ar to neesot tiesību un saistību pārņēmējam, izbeidz arī tā saistības.

Tomēr pirmās instances tiesa norādījusi, ka atbildētāja nav ņēmusi vērā, ka ar minēto spriedumu vienlaikus judikatūrā nostiprināts, ka izbeidzot maksātnespējas procesu un izslēdzot galveno parādnieku no komercreģistra, galvenais parāds saskaņā ar Civillikuma 1710.pantu un 1712.pantu neizbeidzas un tādējādi nebeidz pastāvēt galvojums, kura mērķis ir atbildēt kreditoram par trešās personas parādu. Galvinieka pienākums atbildēt kreditoram izriet nepastarpināti nogalvojumalīguma– galvojot par parādnieka saistībām, galvinieks uzņemas risku atbildēt kreditoram par parādnieka saistībām arī tad, ja pēdējais nonāktu finansiālās grūtībās. Līdz ar to loģiski izriet secinājums, ka galvinieka atbildības pienākums kreditoram par tāda parādnieka, kurš nonācis maksātnespējas situācijā, saistībām tieši atbilstgalvojumamērķim. Turpretī galvinieka atsvabināšana no pienākuma atbildēt kreditoram par galvenā parādnieka saistībām tikai tā iemesla dēļ, ka parādnieka sliktais finansiālais stāvoklis to novedis līdz maksātnespējai, ir pretrunā argalvojumamērķi.

Tādējādi pirmās instances tiesa atzinusi, ka pretprasība kā nepierādīta ir noraidāma.

Apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu iesniegusi atbildētāja, pārsūdzot spriedumu pilnā apmērā.

Apelācijas sūdzībā norādīts, ka tiesa spriedumā ir atsaukusies uz Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2011.gada 27.aprīļa spriedumu lietā Nr.SKC-86/2011, tomēr ir nepareizi piemērojusi minētajā spriedumā ietvertās judikatūras atziņas. Pirmās instances tiesa, pamatojoties uz minēto Augstākās tiesas Senāta spriedumu, ir atzinusi, ka atbildētāja nav ņēmusi vērā, ka ar minēto spriedumu vienlaikus judikatūrā nostiprināts, ka, izbeidzot maksātnespējas procesu un izslēdzot galveno parādnieku no komercreģistra, galvenais parāds saskaņā ar Civillikuma 1710.pantu un 1712.pantu neizbeidzas un tādējādi nebeidz pastāvēt galvojums. Atbildētāja norāda, ka šāds pirmās instances tiesas spriedumā izdarītais secinājums ir nepareizs un neatbilstošs Augstākās tiesas Senāta 2011.gada 27.aprīļa spriedumā ietvertajām judikatūras atziņām, un proti, saskaņā ar minētajā spriedumā noteikto komercsabiedrības izslēgšana no komercreģistra, izbeidzot maksātnespējas procesu sakarā ar bankrota procedūras pabeigšanu, ir notikums, kas izbeidz tiesību subjektu un līdz ar to, neesot tiesību un saistību pārņēmējam, izbeidz arī tā saistības. Norādīts, ka galvojuma līguma 16.1.punktā puses ir vienojušās, ka galvinieks atbrīvojas no saistībām pret banku tad, kad pilnībā beidz pastāvēt galvenā parādnieka parāds pret banku pilnā apmērā, kas izriet no kredīta līguma. Ievērojot Augstākās tiesas Senāta judikatūras atziņas, no lietas apstākļiem ir nepārprotami konstatējams, ka, izslēdzot MSIA "Līčkalni Plus" no komercreģistra sakarā ar tās bankrota procedūras pabeigšanu, ir izbeigušās minētās sabiedrības kā galvenā parādnieka saistības pret prasītāju. Tādējādi atbildētāja uzskata, ka lietā ir konstatējama galvojuma līguma 16.1.punktā paredzēto tiesisko seku iestāšanās, un proti, prasītājas galvojuma saistība pret atbildētāju ir beigusi pastāvēt ar brīdi, kad ir beidzis pastāvēt MSIA "Līčkalni Pluss" kā galvenā parādnieka parāds. Norāda, ka pirmās instances tiesa nepamatoti nav ņēmusi vērā atbildētājas pretprasībā norādītos argumentus attiecībā uz to, ka Augstākās tiesas Senāta lietā Nr.SKC-86/2011 paustā atziņa ir saistāma tikai un vienīgi ar Civillikuma 1712.panta interpretāciju, bet neattiecas uz gadījumiem, kad puses, paužot gribu, nepārprotami ir vienojušās par pretējo, un proti, ka līdz ar galvenās saistības izbeigšanos izbeidzas arī galvojuma saistība.

2013.gada 31.maijā lietā saņemti prasītāja AS "Rietumu banka" rakstveida paskaidrojumi par iesniegto apelācijas sūdzību, kuros norādīts, ka prasītāja ieskatā apelācijas sūdzība nav pamatota.

Apelācijas instances tiesas sēdē atbildētājas /pers. B/ pilnvarotais pārstāvis zvērināts advokāts Armands Rasa pretprasību un apelācijas sūdzību uzturēja uz tajās norādītajiem motīviem un pamatiem, bet prasību neatzina.

Prasītāja AS „Rietumu banka" pilnvarotā pārstāve /pers. F/ prasību uzturēja uz tajā norādītajiem motīviem un pamatiem, bet pretprasību un apelācijas sūdzību neatzina.

Civillietu tiesu kolēģija, uzklausījusi lietas dalībnieku tiesas sēdē sniegtos paskaidrojumus, izvērtējusi apelācijas sūdzības motīvus, pārbaudījusi lietas materiālus un novērtējusi dokumentālos pierādījumus, uzskata, ka pretprasība un apelācijas sūdzība nav pamatota, bet prasība ir pamatota un apmierināma.

Motīvu daļa

Civilprocesa likuma 432.panta piektā daļa cita starpā nosaka, ka, ja apelācijas instances tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākas instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākas instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka Rīgas rajona tiesas 2012.gada 10.decembra spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs, tādēļ pievienojas šī sprieduma motivācijai un neatkārto tajā lietas izskatīšanas laikā konstatētos apstākļus, minētos argumentus un motīvus.

Civillietu tiesu kolēģija uzskata, ka AS „Rietumu banka" prasībā, rakstveida paskaidrojumos un /pers. B/ pretprasībā un rakstveida paskaidrojumos norādītie apstākļi vispusīgi un objektīvi ir izvērtēti jau pirmās instances tiesas spriedumā, tādēļ atkārtots šo apstākļu vērtējums nav nepieciešams.

Kā lietā noskaidrots, starp AS „Rietumu Banka" un SIA „Līčkalni Plus" 2009.gada 2.februārī noslēgts kredīta līgums Nr.115/2008 (l.l.16-24). Kredīta līguma saistību izpildes nodrošināšanai noslēgti sekojoši līgumi: 2009.gada 2.februārī starp AS „Rietumu Banka" un SIA „Līčkalni Plus", kā ķīlas devēju, noslēgts hipotēkas līgums Nr.115-1/2008 (l.l.25-29), saskaņā ar kuru par labu prasītājam tika ieķīlāts nekustamais īpašums – 1/2 domājamā daļa no zemes gabala (kadastra Nr./numurs A/) un uz tā esošā dzīvojamā māja (kadastra Nr./numurs B/) /adrese/; 2009.gada 2.februārī starp AS „Rietumu Banka" un /pers. B/, kā ķīlas devēju, noslēgts hipotēkas līgums Nr.115-2/2008 (l.l.30-34), saskaņā ar kura noteikumiem par labu prasītājam tika ieķīlāts nekustamais īpašums - 1/2 domājamā daļa no zemes gabala (kadastra Nr./numurs A/) /adrese/; 2009.gada 2.februārī starp AS „Rietumu Banka" un /pers. B/, kā galvinieci, noslēgts galvojuma līgums Nr.115/2008 (l.l.35-39), saskaņā ar kura noteikumiem /pers. B/ neatsaucami uzņēmās atbildēt prasītājam kā pats galvenais parādnieks par kredīta pamatsummu, kas izriet no kredīta līguma, kā arī par kredīta pamatsummas, kas izriet no kredīta līguma, palielinājumu pilnā palielinājuma apmērā, kas radies/var rasties saskaņā ar kredīta līguma noteikumu grozījumiem, par kredīta līgumā paredzētajiem kredīta izmantošanas procentiem, proporcionāli summai, kas galvota ar līgumu, līgumsodu un citiem bankas blakus prasījumiem, kas

izriet no kredīta līguma.

Tāpat lietā noskaidrots, ka ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2010.gada 12.janvāra spriedumu (l.l.41) SIA „Līčkalni Plus" pasludināts par maksātnespējīgu no 2009.gada 22.oktobra, un maksātnespējas procesa ietveros rīkota MSIA „Līčkalni Plus" piederošā nekustamā īpašuma - 1/2 domājamās daļas no zemes gabala un dzīvojamās mājas /adrese/, kadastra Nr./numurs A/, izsole (l.l.44-46), kura pārdošanas rezultātā saņemtā naudas summa un 2012.gada 16.jūlijā saņemtie naudas līdzekļi novirzīti MSIA „Līčkalni Plus" maksājuma saistību pret banku daļējai dzēšanai. Savukārt atlikušo parāda summu prasītājs lūdz piedzīt no galvinieces /pers. B/.

Lietā nav strīds par to, ka prasītājs MSIA „Līčkalni Plus" noslēguma kreditoru sapulcē 2011.gada 27.aprīlī (l.l.146-148) ir balsojis par sabiedrības bankrota procedūras pabeigšanu un ka ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2011.gada 26.maija spriedumu pabeigta MSIA „Līčkalni Plus" bankrota procedūra, izbeidzot sabiedrības maksātnespējas procesa lietu un 2011.gada 1.jūnijā izslēdzot sabiedrību no komercreģistra.

Kā redzams no apelācijas sūdzības, atbildētāja norāda, ka galvojuma līguma 16.1.punktā puses ir vienojušās, ka galvinieks atbrīvojas no saistībām pret banku tad, kad pilnībā beidz pastāvēt galvenā parādnieka parāds pret banku pilnā apmērā, kas izriet no kredīta līguma. Ievērojot Augstākās tiesas Senāta judikatūras atziņas, no lietas apstākļiem ir nepārprotami konstatējams, ka, izslēdzot MSIA "Līčkalni Plus" no komercreģistra sakarā ar tās bankrota procedūras pabeigšanu, ir izbeigušās minētās sabiedrības kā galvenā parādnieka saistības pret prasītāju. Tādējādi atbildētāja uzskata, ka lietā ir konstatējama galvojuma līguma 16.1.punktā paredzēto tiesisko seku iestāšanās, un proti, galvojuma saistība pret prasītāju ir beigusi pastāvēt ar brīdi, kad ir beidzis pastāvēt MSIA "Līčkalni Pluss" kā galvenā parādnieka parāds. Tāpat atbildētāja uzskata, ka ir dzēšama arī uz atbildētājai piederošo nekustamo īpašumu – 1/2 domājamo daļu no zemes gabala (kadastra Nr./numurs A/) /adrese/, nostiprinātā hipotēka un aizliegums bez prasītāja piekrišanas rīkoties ar nekustamo īpašumu.

Savu viedokli atbildētāja pamato ar Civillikuma 1694.pantā noteikto, ka galvojumā ir nepieciešams spēkā esošs galvenais parāds, ar galvojuma līguma 16.1.punktā noteikto un ar Civillikuma 1280.pantā noteikto, ka katrā ķīlas tiesībā ir nepieciešams prasījums, par ko ķīla atbild.

Galvojuma līguma 16.1.punktā ir noteikts, ka galvinieks atbrīvojas no saistībām pret prasītāju tad, kad pilnībā beidz pastāvēt galvenā parādnieka parāds pret prasītāju pilnā apmērā, kas izriet no kredīta līguma, turklāt atbildētāja galvojuma līguma 16.2.punktā nepārprotami pielīgusi, ka par līgumā minēto galvinieka saistību izpildes apliecinošo faktu tiek atzīta pilnas galvenā parādnieka parāda summas, kas izriet no kredīta līguma, kredīta izmantošanas procentu un iespējamā līgumsoda saņemšana.

Par nepamatotu ir atzīstams apelācijas sūdzībā norādītais arguments, ka galvojuma līguma 16.1.punktā un 16.2.punktā ir ietverti divi atšķirīgi līguma noteikumi un nav pamats uzskatīt, ka 16.2.punktā ir atrunāta saistību izpilde, nevis izbeigšanās kopumā. Civillietu tiesu kolēģijas ieskatā, galvojuma līguma 16.2.punktā ir ietverts skaidrojums attiecībā uz to, kas ir saistību izpilde, un nepastāv nekāds loģisks pamats uzskatīt, ka galvojuma līguma punktos, kas kopēji attiecas uz līguma darbību, ir ietverti pilnīgi savstarpēji nesaistīti noteikumi.

Civillikuma 1710.pants paredz, kagalvojumsizbeidzas ar katru darbību, kas dzēš galveno saistību, atsvabinot no tās parādnieku. Savukārt Civillikuma 1712.pantā noteikts, ka galvojums izbeidzas ar ikvienu notikumu, kas atsvabina galveno parādnieku.

Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa attiecībā uz galvojuma spēkā esamību ir izdarījusi pareizus secinājumus, norādot, ka, lai iestātos Civillikuma 1280., 1694. vai 1712.pantā noteiktais un atbildētājai vēlamās sekas – atsvabinājums no galvojuma un ķīlas saistības, nepieciešams, lai parāds būtu atzīts par spēkā neesošu vai citā kārtā nepastāvētu prasījums, par ko ķīla atbild, kas konkrētajā gadījumā nav konstatējams, jo galvenā parādnieka saistības nav tikušas apstrīdētas, prasītājs administratoram pieteicis savu prasījumu, tas ticis atzīts un pieņemts, kā arī daļēji apmierināts. Apstāklis, ka galvenā parādnieka maksātnespējas procesā kreditoram nav bijis iespējams apmierināt savus prasījumus pilnā apmērā, nepadara parādu par spēkā neesošu vai izbeigtu prasījumu, kā arī nevar būt par pamatu atzinumam, ka iestājies tāds notikums, kas atsvabina galvinieku.

Civillietu tiesu kolēģija atzīst par pamatotu atbildētājas norādi uz Civillikuma 1283.pantu, kas nosaka, ka ķīlas tiesība, kā blakus tiesība, sava spēka ziņā atkarājas no prasījuma spēka, tomēr norāda, ka tiesību doktrīnā pastāv minētās tiesību normas skaidrojums, kas izriet no komentāra pie šī panta (Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Lietas; valdījums, Tiesības uz svešu lietu., G.Višņakova, K.Balodis, R,:Mans īpašums,1998, 162.lp.), kurā noteikts, ka ķīlas tiesības spēks ir pilnībā atkarīgs no galvenās saistības - prasījuma.

Civillietu tiesu kolēģija norāda, ka apstāklis, ka prasītāja prasījums pret maksātnespējīgo SIA "Līčkalni Plus" ir daļēji dzēsts, neizrīcina to saistību, kura minēto prasījumu radījusi, kas ir būtiski situācijā, kad saistības izpildes nodrošināšanai ir pielīgts saistības izpildes nodrošinājums, un proti, saņemta ķīla no trešās personas (atbildētāja šajā strīdā).

Tādējādi Civillietu tiesu kolēģija secina, ka, dzēšot prasījumu pret aizņēmēju, nav ticis dzēsts prasījums pret ķīlas devēju, jo spēkā palikusi gan aizdevuma saistība, gan starp /pers. B/ un AS "Rietumu banka" slēgtais hipotēkas līgums.

Civillikuma 1309.pants nosaka, ka ķīlas tiesība izbeidzas pati no sevis, kad dzēš prasījumu, kuram tā nodibināta, vienalga kādā kārtā tas izdarīts. Komentārā pie minētā panta (Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Lietas; valdījums, Tiesības uz svešu lietu., G.Višņakova, K.Balodis, R,:Mans īpašums,1998, 185.lp.) norādīts, ka izbeidzoties prasījumam, ķīlas tiesība izbeidzas neatkarīgi no tā, kāds bija saistības izbeigšanās pamats: prasījuma dzēšana ar samaksu vai ieskaitu, atcēlējlīgums vai noilgums.

Konkrētajā strīdā nav konstatējams neviens no minētajā tiesību normā paredzētajiem prasījuma dzēšanas pamatiem.

Nenoliedzami, ka saskaņā ar Civillikuma 1811.pantu katra saistības tiesība izbeidzas pati no sevis, kad izpildīta tai atbilstoša parādnieka saistība, t.i., nolīdzinot parādu. Ja saistības tiesības priekšmets ir nauda, tad saistību izpilda ar samaksu. Tomēr konkrētajā gadījumā nav pierādījumu tam, ka MSIA "Līčkalni Plus" saistība būtu izbeigusies ar parāda samaksu, jo lietā nav strīda par faktu, ka aizdevuma parāda samaksa atbilstoši aizdevuma līguma noteikumiem nav veikta, kā arī maksātnespējas procesa ietvaros atzītais kreditora prasījums pilnā apmērā nav ticis apmierināts.

Lietā nav strīds par uz atbildētājai piederošās 1/2 domājamās daļas no zemes gabala (kadastra Nr./numurs A/) /adrese/ ierakstītās hipotēkas spēkā esamību.

Civillikuma 1278.pants nosaka, ka ķīlas tiesība ir tāda tiesība uz svešu lietu, uz kuras pamatā šī lieta nodrošina kreditoram viņa prasījumu tādā kārtā, ka viņš var no tās dabū šā prasījuma samaksu. Tādējādi no minētās tiesību normas izriet nepārprotamas hipotekārā kreditora tiesības dabūt prasījuma nesamaksātās daļas samaksu no ieķīlātās lietas.

Civillikuma 1367.pants nosaka, ka hipotēka dod kreditoram lietu tiesību uz ieķīlāto nekustamo īpašumu tikai pēc ierakstīšanas zemes grāmatās.

Tādējādi Civillietu tiesu kolēģija konstatē, ka šobrīd AS "Rietumu banka" tiesiski pastāv lietu tiesība - ķīla uz nekustamo īpašumu - 1/2 domājamo daļu no zemes gabala (kadastra Nr./numurs A/) /adrese/, kas pieder ķīlas devējai /pers. B/ (l.l.77-82).

Atbilstoši civiltiesībās pastāvošajai doktrīnai "lietu tiesība ir absolūti aizsargāta tiesība. Tas nozīmē, ka lietu tiesība iedarbojas pret visām personām, kas traucē vai padara neiespējamu šīs tiesības izlietošanu." (Nikolajs Vīnzarājs. Civiltiesību problēmas. Raksti (1932-1939), E.Kalniņa un V.Tihonova izdevums, Rīga, 2000., lpp. 48) un "lietu tiesība ir tiesība uz netraucētu valdījumu: lietu tiesība ir tad, kad tiesīgā persona valda lietu un var noraidīt visu trešo personu pretenzijas uz lietas valdījumu." (turpat, lpp.51).

Tādējādi Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka no saistību tiesībām izrietošs prasījums, kuru kreditoram nav bijis iespējams saņemt pilnā apmērā no parādnieka un kurš nodrošināts ar ķīlu, atbild par saistības izpildi pielīgtajā ķīlas atbildības apmērā, jo šāds hipotekārā kreditora tiesību apjoms izriet arī no Civillikuma 1319.panta.

Civillikuma 1319.pants nosaka, ka ķīlas ņēmējs, kuru parādnieks nav noteiktā laikā apmierinājis, var meklēt sev apmierinājumu no ieķīlātās lietas un šajā nolūkā spert visus vajadzīgos soļus tās pārdošanai.

Sistēmiski analizējot strīda apstākļus Civillietu tiesu kolēģija secina, ka lietu tiesību prioritāte pār saistību tiesībām un to publiskais raksturs, kopsakarā ar Civillikuma 1319.panta noteikumiem, rada AS „Rietumu banka" tiesības "meklēt sev apmierinājumu no ieķīlātās lietas un šajā nolūkā spert visus vajadzīgos soļus tās pārdošanai". Civillikuma 1319.pants nav aprobežojis hipotekārā kreditora tiesības "meklēt sev apmierinājumu no ieķīlātās lietas" ar kādu citu nosacījumu iestāšanos. Minēto Civillietu tiesu kolēģijas secinājumu pastiprina arī Civillikuma 1286.panta noteikumi, kas paredz, ka ķīlas tiesība, paliek spēkā tik ilgi, kamēr apmierināts kreditors, kuram ķīla atbild pēc daļas samaksas arī par vēl nesamaksāto parāda daļu.

Ņemot vērā iepriekš minēto Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka no atbildētājās par labu prasītājam atbilstoši lietā esošajam precizētajam parāda aprēķinam (l.l. 205) ir piedzenams pamatparāds Ls 51 242,07, līgumsods par laika posmu no 2009.gada 2.novembra līdz 2010.gada 12.janvārim Ls 889,69 apmērā un komisijas maksa Ls 2138,13 apmērā.

Šādos apstākļos Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa visus lietas apstākļus, kā arī pierādījumus lietā ir novērtējusi pareizi, un pamatoti taisījusi spriedumu lietā par prasības apmierināšanu un pretprasības noraidīšanu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, bet atbildētājam - proporcionāli tai prasījumu daļai, kurā prasība noraidīta.

Līdz ar to proporcionāli prasības apmierinātajai daļai no atbildētājas par labu prasītājam piedzenama valsts nodeva par prasības pieteikuma iesniegšanu Ls 832,70, valsts nodeva par pieteikumu par prasības nodrošināšanu Ls 271,35 (Civilprocesa likuma redakcijā, kas bija spēkā prasības celšanas brīdī) un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi Ls 5,50, kopā Ls 1109,55.

Tāpat no no atbildētājas valsts ienākumos piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas pavēstu nosūtīšanu Ls 14,53 apmērā.

Civilprocesa likuma 195.pants imperatīvi nosaka, ka taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, tiesa norāda prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt procentus, minot arī to apmēru.

Tādējādi Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka prasītājam nosakāmas tiesības par laiku no 2013.gada 25.novembra līdz sprieduma izpildei saņemt no atbildētājas likumiskos 6% procentus gadā no piespriestās nenomaksātās naudas summas par laiku līdz sprieduma izpildei, jo saskaņā ar Civillikuma 1765.pantu gadījumos, kad likums noteic aprēķināt likumiskos procentus, tas nolikts pa seši no simta gadā.

Rezolutīvā daļa

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu, 193., 194., 195. un 204.[1] pantu, 426., 430., 432.pantu, 433.panta pirmo daļu, 434.pantu, Civillietu tiesu kolēģija

nosprieda:

prasību apmierināt.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu AS „Rietumu banka", reģistrācijas Nr.40003074497, pamatparādu Ls 51 242,07 (piecdesmit viens tūkstotis divi simti četrdesmit divi lati un septiņi santīmi) apmērā, līgumsodu par laika posmu no 2009.gada 2.novembra līdz 2010.gada 12.janvārim Ls 889,69 (astoņi simti astoņdesmit deviņi lati un sešdesmit deviņi santīmi) apmērā, komisijas maksu Ls 2138,13 (divi tūkstoši viens simts trīsdesmit astoņi lati un trīspadsmit santīmi) apmērā un tiesas izdevumus Ls 1109,55 (viens tūkstotis viens simts deviņi lati un piecdesmit pieci santīmi) apmērā, kopā piedzenot Ls 55 379,44 (piecdesmit pieci tūkstoši trīs simti septiņdesmit deviņi lati un četrdesmit četri santīmi).

Noteikt tiesības AS „Rietumu banka", reģistrācijas Nr.40003074497, saņemt 6% (sešus) procentus gadā no piespriestās nenomaksātās naudas summas par laiku no 2013.gada 25.novembra līdz sprieduma izpildei.

/pers. B/, personas kods /personas kods/, pretprasību noraidīt.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus Ls 14,53 (četrpadsmit lati un piecdesmit trīs santīmi).

Noteikt /pers. B/, personas kods /personas kods/, termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Pēc valsts ienākumos piedzenamo ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksas samaksu apliecinošais dokuments jāiesniedz Rīgas apgabaltiesā.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 (trīsdesmit) dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Pilns spriedums sastādīts 2014.gada 13.janvārī.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis U.Danga

Tiesneši Ž.Žimante

M.Bebriša